

דעות

תתפלאו, גם הימין לא מת על סיפוח

סיון הירש-הפּלר, גלעד הירשברג, מעוז רוזנטל ושאל אריאלי • חברי
קבוצת המחקר "תמרור" העוסקת בסכסוך הישראלי-הפלסטיני

20:00 • 05 במרץ 2025

חילופי הממשל בארצות הברית מפיחים רוח חדשה בפנטזיה הנושנה של העברת הפלסטינים למקום אחר. אך פנטזיות יש לא רק בימין. בשולי השמאל הרדיקלי הישראלי יש דבקות דתית דומה באמונה שאם רק נבקש יפה סליחה, נחזה בטרנספורמציה מופלאה של החברה הפלסטינית ממיליטריזם לפציפיזם. היכן זה מותר את רוב הציבור הישראלי? הרוב מבין שהפלסטינים לא יעלמו, שאי אפשר להמשיך לשלוט בהם בלי לסכן את אופיה היהודי והדמוקרטי של ישראל, וגם אי אפשר לבנות על שלום אוטופי לאחר פשעי המלחמה של 7 באוקטובר.

סקרים שערכנו בקבוצת המחקר "תמרור" מראים שהציבור היהודי בישראל מבין את הדילמה שהמדינה נמצאת בה: למרות הטראומה של 7 באוקטובר והמשבר העמוק שהיא שרויה בו, רבים מאזרחיה רואים עדיין [בהיפרדות מהפלסטינים](#) — בהסכם, או באופן חד-צדדי — פתרון עדיף על פני סיפוח. כ-50% מהציבור תומכים בהיפרדות חד-צדדית או בהסכם, וכ-25% תומכים בסיפוח חד-צדדי (נכון לדצמבר 2024).

כיצד ניתן להסביר את התמיכה בהיפרדות חד-צדדית או בילטרלית בתקופה כה מורכבת מבחינה ביטחונית? התשובה טמונה במלכוד שישראל נמצאת בו, בין האיום הצפוי מהמשך השליטה בשטחים לאיום העלול להתפתח בעקבות נסיגה מהם. המשך השליטה וסיפוח

רשמי או זוחל של השטחים מגיע עם תג מחיר כבד של כשלושה מיליון פלסטינים, המאיימים על האופי היהודי של המדינה אם יקבלו אזרחות, ועל אופיה הדמוקרטי אם לא יקבלו. ייתכן שיש מחיר לנסיגה מהשטחים גם בטרור נגד המדינה ותושביה, איום שנהיה מוחשי במיוחד לאחר 7.10.

הדילמה הזאת, שהתחדדה בזמן המלחמה, משתקפת בכמה מגמות ארוכות טווח. ראשית, רוב הציבור היהודי בישראל אינו תומך בפתרון שתי המדינות, במיוחד לא לאחר אירועי 7 באוקטובר. מאז 2018 יש ירידה מתמשכת בתמיכת הציבור היהודי בפתרון מדיני של שתי מדינות (מ-47% ב-2018 לשפל חסר תקדים של 25% בדצמבר 2024). אולם אין משמעות הדבר, שרוב הציבור תומך בהמשך השליטה בשטחים. 25% נוספים מהציבור תומכים בהפרדות ישראלית יזומה, המוגדרת כפינוי התנחלויות ממזרח למכשול הביטחון והמשך פריסת צה"ל בכל השטח, עד שיתאפשר להגיע להסכם.

המשמעות היא, שמחצית מהציבור היהודי בישראל תומכת בצעדי הפרדות משטחי הגדה המערבית, בין בהסכם קבע מייד ובין בצעדים מדודים לקראת הסכם עתידי. כאשר מוסיפים לנתון הזה את אזרחי ישראל הערבים, אשר בקרבם יש רוב ברור של מעל 60% התומך בהסכם קבע וכ-20% התומכים בהפרדות יזומה, הרי שרוב אזרחי המדינה, יהודים וערבים כאחד, מבכרים עתיד שבו שטחי הגדה לא יהיו חלק ממדינת ישראל.

מחצית מהציבור היהודי תומך בהפרדות מהגדה המערבית, ואם מוסיפים את אזרחי ישראל הערבים, יש רוב להסכם

יאמרו הספקנים, ששאלות על שלום מיוחל או פתרון מדיני כלשהו, בלא הצגת הסיכונים והמחירים, יוצרות מצג שווא של הסכמה גורפת בציבור, שהרי לשאלות רטוריות מסוג "מי בעד חיסול הטרור" רבים

יענו בחיוב. כדי להתמודד עם הביקורת הזאת, שאלנו שתי שאלות נוספות שבהן הצגנו את המחיר המרבי (שאיננו בהכרח ודאי) לכל תרחיש ושאלה אחת של בחירה בין אופציות.

לשאלה על תמיכה בהסכם קבע עם הפלסטינים אם המחיר יהיה התגברות הטרור — לאורך שישה סקרים בין יוני 2023 (לפני 7.10) ועד דצמבר 2024, רק כ-10% מהציבור היהודי הביעו תמיכה. אך לשאלה על תמיכה בהמשך השליטה בשטחים או סיפוח, אם המחיר יהיה אובדן הזהות של היהודית והדמוקרטית של המדינה — גם אז רק מעט יותר מ-10% תמכו.

כך שברור שהמחיר של כל מדיניות הופך אותה לאטרקטיבית פחות, אך בסופו של דבר יש להכריע: להישאר בשטחים, או לסגת? ולנוכח שתי האפשרויות הללו, הציבור היהודי נחצה שוב לשניים: מחצית מעדיפים הסכם קבע, גם אם המחיר עלול להיות טרור, ומחצית מעדיפים להישאר בשטחים, גם במחיר שינוי הזהות היהודית של המדינה. הדילמה הזאת התחדדה ב-7 באוקטובר — בסקר שנערך קודם לכן, רוב הציבור היהודי (54%) היה מוכן לשלם את המחיר הביטחוני של נסיגה מהשטחים למען שמירה על הזהות היהודית הדמוקרטית.

כפי שאפשר לצפות, בקרב הציבור המגדיר את עצמו שמאל יותר מ-70% העדיפו נסיגה מהשטחים על פני סיפוח, כאשר הוצג בפניהם המחיר של כל חלופה. אך מפתיע שרוב המגדירים את עצמם במרכז הפוליטי (60%) ושליש מהמגדירים את עצמם ימין העדיפו את הנסיגה משטחי הגדה למרות המחיר האפשרי של טילים וטרור.

ואם מבודדים מהימין את הימין הקיצוני (אלו שענו 1 בסקאלה של 1-7 בעניין העמדה הפוליטית), אפילו בקרבם 35% תומכים בנסיגה משטחי הגדה, גם לנוכח ההשלכות האפשריות של מהלך כזה. זהו ממצא משמעותי, המעיד על כך שההיגיון שבהיפרדות מהפלסטינים

מדבר גם אל חלק מאנשי הימין כשהם נדרשים להתמודד עם ההשלכות ארוכות הטווח של המשך השליטה בשטחים.

אשר לתמיכה בסיפוח — בקרב אנשי המרכז התמיכה בסיפוח היא 10% בלבד, ובקרב הימין והימין הקיצוני התמיכה בסיפוח היא 40% ו-50% (בהתאמה). הציבור היהודי בישראל ואפילו הציבור הימני חושש מהטרור, אבל חושש לא פחות מהמחיר של אובדן הזהות היהודית והדמוקרטיה של המדינה.

דווקא בימים אלה של חוסר ודאות וחרדה מן העתיד מתגלה הפיכחון של הציבור. התמיכה בהיפרדות אינה נובעת מ"אהבת ישמעאל", אלא מהכרה מפוכחת: "אין ברירה". אולי דווקא עכשיו, כשהאשליה מתנפצת, הגיעה העת להכרעה מפוכחת, לדיון ציבורי נוקב על העתיד שאנחנו רוצים כאן. עתיד שיבטיח את ביטחוננו, אך גם ישמר את זהותנו. במילות האזהרה של יהושפט הרכבי לפני 40 שנה: זו העת להכרעות גורליות.

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרוקשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ